

Correspondance, Baudelaire

Abans de res, cal que advertim que no formem pas part d'aquells que consideren que per entendre i interpretar millor la poesia – i, en general l'obra literària o artística – d'un autor resulta essencial conèixer la seva biografia. En realitat, som més aviat partidaris de la opinió contrària: per entrar en contacte amb una poesia, una narració o una novel·la res millor que fer-ho alliberats de qualsevol perjudici o connotació prèvia.

Fer-ho amb la mirada i l'ànima neta, deixant de banda qualsevol tipus de bagatge anterior –“*ligero de equipaje, / casi desnudo, como los hijos de la mar*“, per dir-ho en termes machadianes. Amb els ulls nous dels infants que vam ésser algun dia, deixant al calaix tot allò que ens pugui condicionar, tot allò que sigui extern a l'obra mateixa. Convertint-nos, en certa manera, en una emulsió fotogràfica altament sensible, capaç de captar i recollir no pas les imatges sinó les emocions i les sensacions.

Entenem que és l'obra la que ens ha de permetre conèixer i comprendre l'autor, la que ens ha de possibilitar endinsar-nos en aquella personalitat essencial, única i irrepetible, que l'ha creada. L'autor és, ha d'ésser, s'ha de crear, definir i reflectir en la seva obra. En la seva obra i només en la seva obra. Una idea que Flaubert sintetitzà perfectament amb la seva precisió acostumada: «Emma c'est moi!». L'autor és la seva obra perquè tan sols assolirà una entitat i una vàlua real si hi ha deixat rosegons de la seva ànima en ella.

No obstant això, i per més contradictori que sembli amb el que hem dit fins ara, submergir-nos en els escrits no pròpiament literaris dels autors que ens han deixat petja és una bona manera de familiaritzar-nos-hi. De familiaritzar-nos amb l'autor i, el que és més important, amb les persones, el món i l'època en contacte amb les quals visqué. Amb aquelles circumstàncies orteguianes que el varen fer com era. Amb el benentès que l'acostament es fa *després* –i només després– de llegir la seva obra, és clar...

És en aquest sentit que, una volta hem fruit el goig de paladejar *Les fleurs del Mal*, res més aconsellable que ajaçar-se a reposar a l'ombra de la seva tan interessant i aclaridora correspondència. Una correspondència generosa i amplíssima que els més apassionats per l'obra d'aquest gran poeta francès poden consultar en els dos exhaustius volums que Claude Pichot publicà a la *Bibliothèque de la Pléiade*, però que la resta dels interessats poden tenir al seu abast mercès a l'exquisida selecció que en féu Jérôme Thélot: *Correspondance, Charles Baudelaire*, Editions Gallimard, 2000).

Una més que acurada antologia que recull 192 de les més de 1.400 lletres conservades de l'autor de *Le Spleen de Paris*, des de la seva més tendra joventut (la primera que s'hi inclou l'envià quan encara no havia complert els tretze anys) fins a ben poc abans de la seva mort.

Una selecció molt representativa que ens permet descobrir la gènesi, sovint torturada, de l'obra baudelariana. Una obra que, tot i fantàstica com és, no deixa d'ésser una part quasi insignificant de la que el poeta pretenia dur a terme.

Perquè si ens calgués provar de definir la seva correspondència, segurament ens caldria referir-nos més a la crònica d'una lluita incessant contra l'impossible, contra les circumstàncies constantment adverses, que no pas d'un èxit anunciat. En realitat, llegir les seves lletres, més que no pas acompanyar-lo en el seu viatge de consagració literària, és fer-ho en un interminable pelegrinatge de descoberta d'ell mateix, de construcció i de reconstrucció de la seva personalitat.

Perquè aquesta correspondència, més que no pas permetre'ns escandallar i recobrar la gènesi de l'obra de Charles Baudelaire, els que ens ofereix és, sobretot, la possibilitat de prendre consciència dels innumbrables projectes les seves circumstàncies vitals l'obligaren a deixar pendent. No pas tant, doncs, de l'obra que *sí* va escriure sinó de la que *hauria volgut* escriure... De tot aquell seguit de creacions seves que és quedaren tan sols en una fase potencial.

No es pot dir de cap manera que Baudelaire visqués clos a la seva torre d'ivori. No és la seva en absolut la figura d'un eremita, tancat en ell mateix i aïllat de tot. Potser fins i tot es podria dir al contrari: la majoria dels inconvenients i dificultats que patí es degueren precisament a la seva voluntat de voler viure immers en la societat del seu temps. En voler formar part, com un més, del món que l'envoltava. D'aquell món que tan escaientment

retratà en la seva poesia, però que mai reïxi a que l'acceptés de tot, que li dava l'esquena i el rebutjava per complet.

I ho feia, segurament perquè, com li succeí al seu contemporani Gustave Flaubert, se situava molt per damunt de tota la resta. En una posició de superioritat —no tan sols literària sinó principalment cultural— que el feia xocar contra la mediocritat de l'època que li pertocà de viure. Una època que no estava encara preparada per allò que ell li oferia. Baudelaire, com tants d'altres genis de la història, s'avançava al seu temps. I, com a conseqüència no tan sols fou un incomprès, sinó que fou condemnat a l'ostracisme. Un ostracisme que fou ta sols parcial mercès a la consciència de la seva vàlua i a la seva incansable insistència. D'altra manera, potser ni *Les fleurs du Mal*, no hauria publicat.

Una obra que, com la *Madame Bovary*, fou objecte d'una implacable persecució pública i judicial. Tan severa i desagradable com aquella, però amb un resultat encara pitjor, ja que mentre la de Flaubert en sortí indemne —és possible que fins i tot reforçada— la del poeta resultà mutilada en alguna de les seves parts essencials. Al cap i a la fi, una metàfora perfecta de la vida i la persona de Baudelaire: un geni que s'hagué de tallar les ales per poder volar per la gàbia d'or de la seva època.

Transcrivim un passatge d'una lletra a la seva mare (*Lettre à Madame Aupick, 10 août 1862*) que evidència com el propi escriptor era de conscient d'aquesta situació:

«Enfin ! Enfin ! je crois que [je] pourrai à la fin du mois fuir l'horreur de la face humaine. Tu ne saurais croire jusqu'à quel point la race parisienne est dégradée. Ce n'est plus ce monde charmant et aimable que j'ai connu autrefois : les artistes ne savent rien, les littérateurs ne savent rien, pas même l'orthographe. Tout ce monde est devenu abject, inférieur peut-être aux gens du monde. Je suis un vieillard, une momie, et on m'en veut parce que je suis moins ignorant que le reste des hommes. Quelle décadence ! Excepté d'Aurevilly, Flaubert, Sainte-Beuve, je ne peux m'entendre avec personne. Th. Gautier seul peut me comprendre quand je parle peinture. J'ai horreur de la vie. Je le répète : - je vais fuir la face humaine, mais surtout la face française.»

Correspondance, Charles Baudelaire, Editions Gallimard, pàg. 279

dissabte, 12 de febrer del mmxi

© Xavier Serrahima 2011

www.racodelaparaula.com

Informació sobre els drets

